

Дело C-237/21

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

13 април 2021 г.

Запитваща юрисдикция:

Oberlandesgericht München (Германия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

9 април 2021 г.

Искано лице:

S.M.

Молител:

Generalstaatsanwaltschaft München

Oberlandesgericht München (Германия)

[...]

C-237/21 – 1

[...]

По дело за екстрадиция на

S. M. (по баща M.),

[...]

за приемане на подкуп

[...] на 9 април 2021 г. първи наказателен състав на Oberlandesgericht München (Висш областен съд Мюнхен, Германия)

определи

1. На основание член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз (наричан по-нататък „ДФЕС“) поставя на Съда на Европейския съюз следния преюдициален въпрос:

Изискват ли принципите относно прилагането на членове 18 ДФЕС и 21 ДФЕС, произтичащи от решението на Съда на Европейския съюз от 13 ноември 2018 г. по дело Raugevicius (решение от 13 ноември 2018 г., Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898), да се отхвърли основана на Европейската конвенция за екстрадиция от 13 декември 1957 г. молба на трета държава за екстрадиция на гражданин на Съюза за изпълнение на наказание, дори когато съгласно тази конвенция международното договорно право задължава замолената държава членка да предаде гражданина на Съюза, тъй като последната е определила термина „граждани“ по смисъла на член 6, параграф 1, буква b) от Конвенцията като включващ само собствените ѝ граждани, а не и други граждани на Съюза?

2. Спира процедурата по екстрадиция до произнасяне на решението по преюдициалния въпрос от Съда на Европейския съюз. **[ориг. 2]**

Мотиви:

I.

На 5 ноември 2020 г. властите на Босна и Херцеговина отправят молба до Федерална република Германия за екстрадиция на исканото лице за целите на изпълнението на наказание лишаване от свобода за срок от шест месеца поради приемане на подкуп, наложено с решение на Общински съд Босанска Група от 24 март 2017 г., № 18 0 К 031029 16 К.

Исканото лице има сръбско, босненско и хърватско гражданство и от средата на 2017 г. живее в Германия със съпругата си. От 22 май 2020 г. той работи там като регионален шофьор, куриер. Той е на свобода, след като междуременно е бил задържан под стража.

Като предпазна мярка хърватските власти са уведомени за молбата на властите на Босна и Херцеговина. Няма реакция.

Като се позовава на решението на Съда на Европейския съюз по дело Raugevicius, Generalstaatsanwaltschaft München (прокуратурата в Мюнхен) моли екстрадицията на исканото лице да се обяви за недопустима.

II.

- 1.

Запитващата юрисдикция счита искането на прокуратурата съгласно член 29, параграф 1 от германския Gesetz über die internationale Rechtshilfe in

Strafsachen (Закон за международната правна помощ по наказателни дела, наричан по-нататък „IRG“) за допустимо [...] [изясняване]. [ориг. 3]

2.

Основателността на искането зависи от поставения в диспозитива въпрос дали членове 18 ДФЕС и 21 ДФЕС следва да се тълкуват в смисъл, че предвиждат недопускане на екстрадиция на гражданин на Съюза дори когато международното договорно право задължава замолената държава да го предаде.

В решението на Съда на Европейския съюз от 13 ноември 2018 г. по дело Raugevicius (решение от 13 ноември 2018 г., Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898) не е даден отговор на този въпрос, тъй като, както е уточнено в точка II.2.б), от гледна точка на международното договорно право Република Финландия има право да не допуска екстрадиция на литовски граждани в Руската федерация, докато в разглеждания случай международното договорно право задължава Федерална република Германия спрямо Босна и Херцеговина да екстрадира хърватския гражданин.

По-конкретно:

а)

В съответствие с член 1 от Европейската конвенция за екстрадиция от 13 декември 1957 г. (наричана по-нататък „Конвенцията за екстрадиция“) международното договорно право задължава Федерална република Германия спрямо Босна и Херцеговина да предаде исканото лице за изпълнение на наложеното от Общински съд Босанска Крупа наказание лишаване от свобода.

аа)

Исканото лице се екстрадира съгласно Европейската конвенция за екстрадиция от 13 декември 1957 г., ратифицирана от Федерална република Германия на 2 декември 1976 г., а от Босна и Херцеговина — на 25 април 2005 г.

Съгласно член 1 от Конвенцията за екстрадиция договарящите страни се задължават да си предават взаимно всички лица, които компетентните органи на молещата страна издирват за изпълнение на присъда, доколкото са изпълнени съответните условия, установени в конвенцията, и някои от останалите разпоредби на конвенцията не предвижда изключение ([...] [доктрина]; вж. също BVerfG (Федерален конституционен съд, Германия), определение от 31 март 1987 г., 2 BvM 2/86, juris т. 34 и член 26 и сл. от Виенската конвенция за правото на договорите между държави от 23 май 1969 г.).

бб)

В разглеждания случай са изпълнени условията на Конвенцията относно задължението за екстрадиция. **[ориг. 4]**

Става въпрос за престъпление, което може да доведе до екстрадиране, по смисъла на член 2, параграф 1, първо изречение от Конвенцията за екстрадиция. Поведението на исканото лице, установено от Общински съд Босанска Крупа, би било наказуемо и съгласно германското право в съответствие с член 332, параграф 1, първо изречение от германския Strafgesetzbuch (Наказателен кодекс) с наказание лишаване от свобода за срок до пет години. Размерът на наложеното наказание надвишава четири месеца, член 2, параграф 1, второ изречение от Конвенцията за екстрадиция.

Не са налице пречки за екстрадиция съгласно членове 3—11 от Конвенцията. Необходимите съгласно член 12 от Конвенцията за екстрадиция документи за екстрадиция са изчерпателно представени от Босна и Херцеговина.

Екстрадицията на исканото лице и актовете, на които тя се основава, биха гарантирали минималните международноправни стандарти, задължителни във Федерална република Германия съгласно член 25 от Основния закон, и не биха нарушили задължителните конституционни принципи или задължителното равнище на защита на основните права (вж. по този въпрос BVerfG, определение от 26 февруари 2018 г., 2 BvR 107/18, juris; привременна мярка от 26 януари 1982 г., 2 BvR 856/81).

б)

Поставя се обаче въпросът дали членове 18 ДФЕС и 21 ДФЕС изискват искано лице с хърватско гражданство да не бъде предавано на Босна и Херцеговина въпреки съществуващото международноправно задължение за екстрадиция, тъй като в съответствие с член 6, параграф 1, буква а) от Конвенцията за екстрадиция Федерална република Германия не би предала германски гражданин.

(1)

На пръв поглед изглежда, че на този въпрос е отговорено в решението на Съда на Европейския съюз по дело Raugevicius (решение от 13 ноември 2018 г., Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898). Той отговаря на поставения от финландския Върховен съд преюдициален въпрос по следния начин:

„С оглед на всички предходни съображения на поставените въпроси следва да се отговори, че членове 18 ДФЕС и 21 ДФЕС трябва да се тълкуват в смисъл, че при молба за екстрадиция на упражнил правото си на свободно движение гражданин на Съюза, подадена от трета държава не с цел наказателно преследване, а с цел изпълнението на

наказание лишаване от свобода, замолената държава членка, чието национално право забранява екстрадицията на собствените ѝ граждани извън Съюза за изпълнението на наказание и предвижда възможността такова наложено в чужбина наказание да бъде изтърпяно на нейна територия, е длъжна да осигури на този гражданин на Съюза, след като той пребивава постоянно на нейна територия, същото третиране като предвиденото от нея за собствените ѝ граждани при екстрадиция“.

При по-задълбочено изследване обаче изглежда, че Република Финландия е можела да откаже екстрадицията на съответния гражданин на Съюза, без да наруши съществуващо международноправно задължение спрямо Руската федерация. Всъщност с декларацията си за присъединяване на 12 май 1971 г. Република Финландия определя термина „граждани“ съгласно член 6, параграф 1, буква b) от Конвенцията за екстрадиция в смисъл, че обхваща всички „граждани на Финландия, Дания, Исландия, Норвегия и Швеция, както и чужденците с местожителство в тези държави“. [ориг. 5]

Подобно международно положение е в основата и на решенията на Съда на Европейския съюз по дела Petruhhin (решение от 6 септември 2016 г., Petruhhin, C- 182/15, EU:C:2016:630), Pisciotti (решение от 10 април 2018 г., Pisciotti, C- 191/16, EU:C:2018:222) и BY (решение от 17 декември 2020 г., Generalstaatsanwaltschaft Berlin, C- 398/19, EU:C:2020:1032), отнасящи се до екстрадиция с цел наказателно преследване. В тях се посочва, че както член 65 от Договора от 3 февруари 1993 г. между Република Латвия и Руската федерация за правна помощ и правни отношения по граждански, семейни и наказателни дела, така и член 10 от Споразумението за екстрадиране между Европейския съюз и Съединените американски щати от 25 юни 2003 г. (ОВ L 181, 2003 г., стр. 27; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 6, стр. 106) и член 17 от Конвенцията за екстрадиция оставят на замолената държава да реши на коя от няколкото молещи държави да предаде исканото лице. Ето защо екстрадирането на искания гражданин на Съюза в държавата по произход би било възможно във всички дела, по които Съдът се е произнесъл, без по този начин замолените държави членки да нарушават съществуващи международноправни задължения спрямо съответните трети държави.

(2)

В разглеждания случай международноправното положение е различно.

Към момента на депозирането на документа си за ратификация на 3 октомври 1976 г. Федерална република Германия прави следната декларация по член 6, параграф 1, буква b) от Конвенцията за екстрадиция:

„Съгласно член 16, параграф 2, първо изречение от Основния закон на Федерална република Германия не се допуска екстрадирането на

германски граждани от Федерална република Германия в чужда държава и следователно такова трябва да бъде отказвано във всички случаи. Терминът „граждани“ по смисъла на член 6, точка 1, буква b) от Европейската конвенция за екстрадиция от 1957 г. обхваща всички германски граждани по смисъла на член 116, параграф 1 от Основния закон на Федерална република Германия“

Член 16, параграф 2, първо изречение и член 116, параграф 1 от Grundgesetz für die Bundesrepublik Deutschland (Основен закон на Федерална република Германия, наричан по-нататък „GG“) гласят:

Член 16, параграф 2, първо изречение от GG

Не се допуска екстрадиция на германски гражданин в чужбина.

Член 116, параграф 1 от GG

Освен ако в правната уредба не е предвидено друго, германски гражданин по смисъла на този Основен закон е лице, което има германско гражданство или към 31 декември 1937 г. е влязло на територията на Германския Райх като бежанец или разселено лице с германска националност, или като негов съпруг или низходящ.

Противоположна правна уредба относно екстрадицията на лица за целите на изпълнението на наказание не е налице. Релевантният в това отношение член 2, параграфи 1 и 3 от Закона за международната правна помощ по наказателни дела (IRG) гласи:

(1) *Чуждестранно лице, преследвано или осъдено в чужда държава заради престъпление, което е наказуемо там, може да бъде предадено на тази държава по искане на компетентен орган [ориг. 6] за целите на наказателното преследване или изпълнението на наложеното заради престъплението наказание.*

(2) *[...]*

(3) *Чужденци по смисъла на този закон са лицата, които не са германски граждани по смисъла на член 116, параграф 1 от Основния закон.*

Босна и Херцеговина не е изразила резерви или декларации относно Европейската конвенция за екстрадиция.

(3)

Ето защо е съмнително дали практиката на Съда на Европейския съюз относно членове 18 ДФЕС и 21 ДФЕС, както е изложена по дело Raugevičius, е приложима и в настоящия случай.

(a)

В практиката си Съдът приема, че неравното третиране, състоящо се в допускането на екстрадиция на гражданин на Съюза, който е гражданин на друга държава членка, за разлика от гражданин на замолената държава, представлява ограничение на правото съгласно член 21 ДФЕС (решения от 13 ноември 2018 г., Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898 т., 30, от 17 декември 2020 г., Generalstaatsanwaltschaft Berlin, C- 398/19, EU:C:2020:1032, т. 40, от 10 април 2018 г., Pisciotti, C- 191/16, EU:C:2018:222, т. 45, 6 септември 2016 г., Petruhhin, C- 182/15, EU:C:2016:630, т. 33).

Едно такова ограничение можело да бъде обосновано само ако се основава на обективни съображения и е пропорционално на легитимно преследваната от националното право цел (решения от 13 ноември 2018 г., Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898 т., 31, от 17 декември 2020 г., Generalstaatsanwaltschaft Berlin, C- 398/19, EU:C:2020:1032, т. 41, от 10 април 2018 г., Pisciotti, C- 191/16, EU:C:2018:222, т. 46, от 6 септември 2016 г., Petruhhin, C- 182/15, EU:C:2016:630, т. 34).

Съдът приема, че целта за избягване на опасността от безнаказаност на извършилите престъпление лица трябва да се счита за легитимна и по принцип позволява да се оправдае ограничаваща мярка като екстрадицията (решения от 13 ноември 2018 г., Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898 т. 32 и сл., от 17 декември 2020 г., Generalstaatsanwaltschaft Berlin, C- 398/19, EU:C:2020:1032, т. 42, от 10 април 2018 г., Pisciotti, C- 191/16, EU:C:2018:222, т. 47, от 6 септември 2016 г., Petruhhin, C- 182/15, EU:C:2016:630, т. 37).

Мярката обаче можела да бъде обоснована от обективни съображения само ако е необходима за защита на интересите, които целяла да гарантира и доколкото тези цели не могат да бъдат постигнати с по-малко ограничителни мерки (решения от 13 ноември 2018 г., Raugevicius, C-247/17, EU:C:2018:898 т. 32, от [ориг. 7] от 17 декември 2020 г., Generalstaatsanwaltschaft Berlin, C- 398/19, EU:C:2020:1032, т. 42, от 10 април 2018 г., Pisciotti, C- 191/16, EU:C:2018:222, т. 48, от 6 септември 2016 г., Petruhhin, C- 182/15, EU:C:2016:630, т. 38 и 41).

(б)

Въпросът дали по-малко ограничителни мерки в този смисъл включват и действия, с които държава членка би нарушила международноправните си задължения, не е от значение в посочените решения на Съда, тъй като заинтересованите държави членки са могли да откажат екстрадицията в третата държава по допустим от гледна точка на международното право начин. (Ето защо) Съдът не е взел отношение по този въпрос.

В заключението си по дело Raugevicius компетентният генерален адвокат обаче придава определящо значение на обстоятелството, че „в съответствие с възможността, предоставена от член 6, параграф 1, буква б) от посочената конвенция, Република Финландия е избрала да определи чрез декларация термина „граждани“ по смисъла на посочената конвенция като „граждани на Финландия, Дания, Исландия, Норвегия и Швеция, както и чужденци с местожителство в тези държави“ (заключение на генерален адвокат У. Вот от 25 юли 2018 г., EU:C:2018:616, т. 85). По-нататък той посочва (т. 86): „В разглеждания случай волята за уеднаквяване по отношение на закрилата срещу екстрадицията, изразена от Република Финландия в посочената декларация, не може да остане без юридическа стойност, когато става въпрос за гражданин на Съюза, какъвто е г- н Raugevicius. Членове 18 ДФЕС и 21 ДФЕС задължават Република Финландия да ѝ придаде пълно действие.“

С оглед на гореизложеното и предвид всички фактически и правни обстоятелства съществуват съмнения, че установените от Съда на Европейския съюз по дело Raugevicius принципи са приложими и в настоящия случай и че членове 18 ДФЕС и 21 ДФЕС трябва да се тълкуват в смисъл, че екстрадицията на исканото лице в Босна и Херцеговина — въпреки противоречащите международноправни задължения съгласно член 1 от Конвенцията за екстрадиция — би трябвало да се обяви за недопустима.

(4)

Макар според запитващата юрисдикция това да не е от значение за решението по преюдициалното запитване, с оглед на доводите на Съда, изложени в точка 42 от решение Raugevicius, относно пълното представяне на националното правно положение се посочва, че изпълнението във Федерална република Германия на наложеното от Общински съд Босанска Крупа наказание лишаване от свобода по принцип би било възможно. Поради обстоятелството, че исканото лице вече пребивава на територията на Федерална република Германия, Конвенцията за трансфер на осъдени лица от 21 март 1983 г. (наричана по-нататък „Конвенцията за трансфер“), ратифицирана както от Федерална република Германия, така и от Босна и Херцеговина, не е релевантна ([...] [подготвителни работи, доктрина и практика]). Следователно босненското решение се изпълнява съгласно член 48 и сл. от IRG и, противно на член 3, параграф 1, букви а) и б) от Конвенцията за трансфер, не предполага нито германско гражданство, нито съгласието на исканото лице ([...] [подготвителни работи]). **[ориг. 8]**

Съгласно член 57, параграф 1, първо изречение от IRG обаче изпълнението може да се извърши само ако и доколкото държавата по постановяване на съдебното решение е съгласна с това ([...] [практика]). При всички положения случаят понастоящем не е такъв, доколкото босненските власти са подали молба за екстрадиция на исканото лице, а не за поемане на изпълнението.

[...]

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ